

STEIN
ARNE
SÆTHER

Ode til en sykkelslange

Jeg vet ikke hvem eller hva som har skylden, men den trønderske sjelen er i ferd med å miste sitt største særpreg. Jeg tenker selvsagt på basse.

Spillet som går ut på å vippe og sparke en slags ball laget av strikk fra en oppklistret sykkelslange. Sporten oppstod på mystisk vis i Trondheim en gang tidlig i forrige århundre og spredte seg til store deler av Trøndelag og til steder som Mo i Rana, Larvik – og Marokko.

Karakteristisk for sporten, eller leken, er at hvem som helst kan spille uten forkunnskaper, men at det samtidig kreves år med vipping i grus og støvføyk for å bli skikkelig god. Velkjent er det at «Troillongan», Rosenborg på 50- og 60-tallet, var kløppere i basse. Fatigmanns fotball er bassen også kalt. Hadde du ikke råd til en kostbar lærkule, fant du alltid en sykkelslange å klippe opp.

For en generasjon eller to siden spilte alle guttunger basse. På skolen i friminuttene, i gårdsplassen og i gata. Særlig om våren var det bare basse det handlet om. Basseferdighetene la seg i ryggmargen. Terminologien også: «Du e blakka, derre e dau'rut», «Hang'en? Nei, dein va itj i knæhøyde!». Uttrykkene og utbruddene dukker opp av seg selv når jeg i dag fremdeles kan slenge meg med og spille basse. Det er bare å bruke hælen og tegne opp en «rute» i grusen, så er vi i gang.

Jeg burde for lengst ha oppdaget at noe skurrer. For er det ikke som oftest vi voksne som tar initiativet, og må vi ikke lære opp den yngre garde?

Så sløv er jeg at jeg har gått rundt og trodd at basse fortsatt er en selvfølgelig del av oppveksten til ungene. Med forferdelse oppdager jeg at de ikke har peiling. Ofte har de aldri spilt basse. Samtidig viser det seg at når de først får prøve, blir de helt hekta.

Det overbeviser meg om at det verken kan være selve bas-

sespillet eller ungene det er noe galt med. Hva er det da, mangel på sykkelslanger? Sviktende fingerferdighet? Ikke det første, sykkelvrak ligger jo slengt over alt, og neppe det andre, for ungene kan sikkert bruke fingrene på mer enn tastaturet.

Mangel på opplysning og oppmerksomhet er det heller ikke. Siden 80-tallet har det år om annet blitt arrangert «verdensmesterskap» i basse, og med fem og ti års mellomrom dukker det opp entusiastiske basseartikler i avisa. Det finnes til og med egne nettsider med alt du trenger å vite om sporten.

Det virker som om basse har blitt redusert til en nostalgisk kultaktivitet som blomstrer opp når voksne trønderske gutter møtes utendørs og vil leke. Ungene har falt av lasset, til tross for iherdige kampanjer fra lærere og foreldre.

Derfor ligger det snublende nært å si at vi voksne har skylda. Vi klarer ikke å holde fingrene av fatet. Vi vil ikke og tør ikke la ungene ha barndommen sin i fred. Fenomener som basse dør ut.

Men forklaringen kan være en helt annen: Vi godtroende trøndere er utsatt for en mektig konspirasjon. I årtier har bergensere, sørlendinger og osloensere sett seg lei på trøndernes overlegenhet. Hva er det med dem, har de spurt, som gjør at de slår oss i det meste? En dag fant de det innlysende svaret og la en grusom plan. Bassen skulle utryddes. Hvordan de gjorde det, har jeg ennå ikke funnet ut.

stein.arne.sether@adresseavisen.no

Med forferdelse oppdager jeg at ungene ikke har peiling.